

Hjørring Kommune

Slutrapport

Vandplanprojekt Mosbjerg Dambrug, Uggerby Å

Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Den Europæiske Fiskerifond:
Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri og akvakultur

Den Europæiske Fiskerifond

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Projektet er finansieret af Fødevareministeriet og EU

Slutrapport

Vandplanprojekt: Mosbjerg Dambrug, Uggerby Å

Vandplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter fjernelse af spærring AAL-344, beliggende i vandområde o9044 som er 0,372 km langt og beliggende i Uggerby Å, Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Indsatsen har til formål at skabe fri passage for fisk og den øvrige vandløbsfauna.

Vandområdet er ikke beliggende i et Natura 2000-område, men er en del af Uggerby Å, hvor den nedre del er omfattet af Natura 2000-område nr. 5 Uggerby Klitplantage og Uggerby Å's udløb.

Projektperiode

Projektperioden løber fra den 30. september 2020 til den 31. marts 2023.

Aktiviteterne i projektet

Stemmet er blevet fjernet gradvist og det eksisterende omløbsstryg er blevet tildækket. Stenene fra omløbsstryget er blevet genanvendt til brinksikring. Anlægsbroen for kanoer ved shelterplads er tilpasset den lavere vandstand og ombygget til 3 niveauer således at både kanoer, kajaker og øvrige fartøjer kan lægge til. Udløbet fra tilløbet Grårup Bæk er tilpasset den lavere vandstand i Uggerby Å, ved at den nederste ca. 95 m udrettede strækning af Grårup Bæk, er blevet tildækket og erstattet med et nyt slynget forløb på ca. 255 m med et gennemsnitligt fald på 5 promille. Der er udlagt ca. 50 m³ gydegrus og 10 m³ skjulesten på det slyngede forløb. Der er foretaget brinksikring med større sten i Uggerby Å på strækningen ud for dambrугets slambassin.

Gennemførelse

Projektet er gennemført i overensstemmelse med detailprojektet med en enkelt justering. I forundersøgelsen var beskrevet udlægning af et 10 m bredt bælte af sten på tværs af åen ca. 360 m opstrøms det daværende stem for at sikre at åen ikke frit kunne erodere baglæns. I forbindelse med realiseringen af projektet vurderede Hjørring Kommune at der ville være en risiko for at stenbæltet ville kunne blive undermineret og bortskyllet ved store afstrømninger. Til grund for vurderingen lå desuden, at der ikke ville være risiko for bygninger eller andet ved at åen frit kunne erodere baglæns og at man ved at undlade stenbæltet ville få et bedre projekt med helt fri dynamik og helt uden nogen form for opstuvning opstrøms. Kommunen undlod derfor at etablere stenbæltet.

De sten som skulle have været anvendt til stenbæltet, blev i stedet anvendt til sikring af brinken ind mod dambrugets slambassin da der under realiseringen af projektet opstod tvivl om, hvorvidt niveauforskellen mellem slambassinet og åen med den sænkede vandstand, ved store afstrømninger og med den ændrede dynamik i åen, ville kunne føre til gennembrud af brinken og tømning af slambassinet ud i åen. Justeringen har ikke givet anledning til ændringer i projektøkonomien.

Projektet er således gennemført og betalt i henhold til de betingelser, der fremgår af tilsagnet til projekt. Fotodokumentation for gennemført projekt fremgår af bilag 1, Før og efterbilleder.

Formål

Formålet med indsatsen er at skabe kontinuitet i Uggerby Å, ved at fjerne opstemningen ved Mosbjerg Dambrug og dermed at etablere fri faunapassage forbi dambruget for vandløbsfaunaen.

Den aktuelle ørredbestand

Ifølge DTU Aqua's seneste undersøgelse i Uggerby Å-systemet i 2020 er der sket en tydelig tilbagegang for ørreder i sammenligning med den forrige undersøgelse i 2009. I 2020 var der således god økologisk tilstand for ørreder på ca. 1 % af de undersøgte strækninger, hvilket står i skarp kontrast til resultatet på landsplan, hvor 24 % af alle undersøgte strækninger i perioden 2006 til 2017 havde målopfyldelse.

Effekt af projektet

Fjernelsen af stemmeværket og genskabelse af fri faunapassage i Uggerby Å ved Mosbjerg Dambrug vurderes at få stor positiv effekt for de vandrende fiskearter, især for ørreder. Fjernelsen af stemmet har givet en vandstandssænkning på ca. 1 m ca. 200 m opstrøms hvor Grårup Bæk løber til Uggerby Å. Det har derfor været nødvendigt at udligne faldet på de nederste 90 m af Grårup Bæk, som er blevet forlænget til et ca. 255 m langt slynget forløb. I det slyngede forløb er der udlagt gydegrus. Det slyngede forløb giver således både gydemuligheder for ørreder og forbedrede fysiske forhold for bækkens invertebratsamfund. Opstuvningszonen ovenfor det tidligere stemmeværk er nu helt væk og åen har fået lov til at genskabe den fri dynamik over strækningen, hvilket med forbedrede faldforhold og dermed tilvejebringelse af et grovere bundsubstrat forbedrer de fysiske forhold for fisk og den øvrige vandløbsfauna på en 2-3 km lang strækning opstrøms dambruget.

Projektet ved Mosbjerg Dambrug vurderes som et væsentligt bidrag til, og en forudsætning for, at der kan opnås målopfyldelse for fisk i Uggerby Å. Når det andet store passageprojekt i Uggerby Å, der indebærer fjernelse af spærringen ved Bindslev gl. Elværk og fisketrappe, er blevet realiseret i løbet af 2023, vil der være genskabt fri passage i hele Uggerby Å's hovedløb til gavn for især vandrende fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. Fjernelsen af de to spærringer vil desuden medføre at der kan opnås fuld effekt af alle de vandplanprojekter, der tidligere er realiseret i tilløbene til Uggerby Å opstrøms Mosbjerg Dambrug. Desuden vil den fuldstændige fjernelse af opstuvningszonen fremover eliminere det tab af nedvandrende smolt der tidligere har været her.

Regulativ Beskrivelse

Eksisterende

Indsatsen, beliggende i Uggerby Å, som er omfattet af: Regulativ for Uggerby Å, Amtsvandløb nr. 213. Regulativet omfatter en samlet vandløbsstrækning på 51.606 m fra åens udløb i Vesterhavet og op til tilløbet fra Boller Møllebæk.

Kommende

Hjørring Kommune arbejder på en samlet regulativrevision for alle kommunens vandløb. Revisionen vil betyde, at de nuværende regulativer samles i 16 overordnede regulativer, der omfatter hele vandløbssystemer.

Projektet ved Mosbjerg Dambrug vil blive indarbejdet i regulativet ved næstkommende regulativrevision.

Relation til beskyttet natur og arter

Strækningen er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registreret beskyttede eller fredede arter i og omkring Uggerby Å og Grårup Bæk ved indsatserne.

Hjørring Kommune har vurderet, at realiseringen af projektet ikke har krævet dispensation i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3, fordi tilstandsændringen ligger under bagatelgrænsen, da naturtyperne i forvejen har været i en meget dårlig naturtilstand pga. næringsstofbelastning.

Relation til Natura 2000

Der er ikke registreret arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV og bilag 3 i naturbeskyttelsesloven i området omkring indsatserne.

Odder, der er på bilag IV, findes over hele Vendsyssel. Uggerby Å-systemet er et potentielt levested for Odder. Hjørring Kommune vurderer derfor, at det er sandsynligt at Odder kan forekomme i og ved vandløbene. Realisering af indsatsen vurderes ikke at have væsentlig betydning for Odder, men dog en mindre positiv betydning da projektet forventes at bidrage til en øget fiskebestand.

Hjørring Kommune har vurderet, at projektet hverken i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil påvirke nogle Natura 2000 områder væsentligt.

Lovgrundlag og relation til anden lovgivning

Tilladelsen er meddelt med hjemmel i Vandløbslovens §§ 6, 17, 37, 62 og Kap. 10 samt § 3 og Kap. 4, 5, 7 og 8 i Bekendtgørelse om vandløbsregulering og restaurering mv. Desuden med hjemmel i Fiskerilovens § 81 og i Naturbeskyttelsesloven, hvorefter der er meddelt dispensation efter § 65, jfr. § 3, idet Uggerby Å og Grårup Bæk er naturbeskyttede vandløb.

I forhold til Å-beskyttelseslinjen med hjemmel i Naturbeskyttelseslovens § 16, stk. 1 jf. § 65, stk. 1.

Indsætserne ligger i landzone. Hjørring Kommune har vurderet, at der ikke kræves landzonetilladelse efter Planloven, da projektets ændringer i arealanvendelse er vurderet til at ligge under bagatelgrænsen.

Der er foretaget en VVM-screening af projektet, hvor der blev truffet afgørelse efter Miljøvurderingsloven om, at der ikke skulle udarbejdes en VVM-redegørelse for projektet.

Lodsejerholdninger

Alle berørte lodsejere har været positive i forhold til projektet.

Erstatninger

Som en følge af at stemmeværket blev fjernet, er der som et erstatningsprojekt etableret et nyt vandindtag med tromlesier. Pumper er installeret så vandet fremover pumpes ind til dambruget for den fremtidige drift.